

պիտի օրինակոր առաջարկութեամբ մը, թէ Ռուսաց կայսեր ուղած քաղաքին մէջ եւրոպական ժողով մը ըլլայ որուն յանձնուի վախճան ապակի-Պօլսոյ մէջ ի կախ մնացած խնդրոյն»:

— Բարբաբախան (Ռիբիէն օրագիրը) Ռուսաց կառավարութեան յայտարարութեանը վրայօք յօդուած մը կը հրատարակէ, որ կրնայ Աստորիոյ տէրութեան քաղաքական տեսութեանը բացատրութիւն մը համարուիլ: (Յիշեալ թերթը կը սէ, թէ այս յայտարարութեան մէջ խիստ ապահովական դիտաւորութիւններ յայտնուած են և թէ (Յունաց եկեղեցւոյն ապահովութեց և արտօնութեանց երաշխաւորութեան պահանջումը արդէն ի գործ դրուած է ներկայ տարւոյս յունիսի 6 (մայիսի 25) հրովարտական: Ռուսի Բարբաբախան (Ռիբիէն) լրագրոյն ըսածին նայելով, ուրիշ բան մը չիմար այժմ, բայց միայն արտաքին կերպի (Ֆորմ) խնդիր մը, այսինքն Բարձրագոյն Վախճան ծանուցագիր մը ստանալ, որ վերահաստատէ յատկապէս (Յունաց աղգին համար, զիւրյուտութիւնները որ սրբուեցան աւելն քրիստոնէայ ժողովուրդոց կայսերական հրովարտական որ ի 6 յունիսի (25 մայիսի):

Իրագրոյն նախընթաց թերթովը ծանուցինք, թէ Բարձրագոյն Վրան հպատակ եղող ամէն աղգաց հոգեւոր հովիւները և աշխարհական երեւելիները յանկարծ իրենց համադրի ժողովուրդեան երախտագիտական զգացմունքը յայտնել օգտաւորութեան, կայսեր, իւրաքանչիւր ժողովուրդապետական աղբրագիր մը գրեցին և բարձրագոյն պատիւ Սեփարդոսին յանձնեցին, որ բաբահաճի վեհապետ Սուլթանին մատուցանելու զայն: Իհաւաստի Հայոց աղգին կողմանէ դուռուած շնորհակալութեան աղբրագիրը, որուն քննադիր թուրքերէն է:

Սեփարդոսի բարեկարգ օգտաւորութեան ինքնակալը որուն իւր հպատակացը վրայ ունեցած կատարեալ գութն ու խնամքը ամէն աղգաց առջև յայտնի կը փայլէ: Կայսերական Սուլթան Նուսրէտին ի վեր իւր ամէն հպատակացը կատարեալ պաշտպանութիւն և կրօնական գործերու մէջ անխորհր հանգստութիւն վայելելուն փայլք մը և հանապաղ մարգարաբար հոգ կը տանի և թող տարաբարութեանը շնորհակալութեանը մը տալու բարի գիտաւորութեամբ: Հայոց աղգին հոգեւորականներուն շնորհակալութեան յատուկ արտօնութիւնները և իւր կայսերական երկիրներուն մէջ գտնուած եկեղեցիներուն, վանքերից և անոնց վերաբերեալ երկիրներուն, անչորժ կալուածոց և ուխտատեղիներուն յատուկ յետապաշտութեանը և իրաւունքը, ինչպէս ասկէ առաջ նոյն պէս ասկէ ետք ալ, անխախտ պահելու և պաշտպանութիւն ընելու մէջ ողջապէս հրաման ըրաւ: և այս հրամանը ծանուցանող հրովարտող որոնք օգտաւորութեան ինքնակալին ձեռագրովը վաւերացած է, մեր նուազատեղեան պատրիարքարանը խրկեց: Ասոր վրայ պատրիարքարանը աղգային ընդհանուր ժողով մը կազմեցինք ուր կանխեցան սեղանաւորները, արհեստաւորացի գլուխները և ուրիշ պէտք եղած անձինքը, և յիշեալ բարձրագոյն հրովարտող կատարեալ յարգութեամբ կարգացինք, ու մէջի իմաստը՝ որոնք բոլորովին արդարութեան կը պարտենակէ, ամենուն ալ բաւարարեցինք:

Օգտաւորութեան Կայսեր այս հրովարտողը իւր օտաւարութեանը արդարութեանը մէջ նոր ապացոյցը ըլլալուն, աղգովին ամեն

վտանգ, թէպէտեւ այս կորուստը մեզի բան մը չէր իւր, բայց խիստ մեծ կ'ըլլայ երբ մտածելու որ ըլլանք թէ մէկ քանի տարուան մէջ մեր պարտաւանդացած քաղաքները մեծ գումար մը ժամանակ կ'ընեն որ խիստ շահաւոր կերպիւ կըր նար գործածուիլ, և այս ըստմունքս յետագայ պատմութեանը զօրաւոր փաստ մը կրնայ ըլլալ:

Տակեւս անուանի գաղղղացի հեղինակը սովորութիւն ըրած էր, որ իւր տանը կերակուրին զանազան զարկածուն պէս առանց յայտնելու ան միջնակէս վար կ'իջնէր և սեղանը կը նստէր, բայց տեսնելով որ միշտ իւր կինը հինգ ըսպէի չափ զինքը սպասել կուտայ, որոշեց որ ինքն ալ իւր կնոյն եկած ժամանակը ինչէ և այս կերպով օրական վատարկած հինգ ըսպէները մէկ յատուկ գործի մը աշխատութեանը սեպակական էր որոնք իւր երեւելի հեղինակութիւններէն մէկն եղաւ:

Իրոսենա՝ Լուրուրիայի թագաւորը բազմաթիւ զօրքով եկաւ պաշտպանելու Սեփարդոսի և Հռովմայեցի յաճախակի քաղաքէն դուրս թշնամեաց վրայ յարձակելով անոնց մէջ մեծ կուտարած կ'ընէին: Բայց Իրոսենա՝ քաղաքին բոլոր անդերը գոցելով՝ դուրսի հետ հաղորդակցութիւնը բոլորովին կտրեց յուսալով որ քաղաքացիք՝ որոնց բազմի ուժով չիպիտի կրնար յայ-

բաւ շնորհակալութիւններ ընելու առիթ մը եղաւ: Ռուսի Կայսրութեան բարեկարգ Վարդապետութեան անդին կենացը և ինքնակալութեանը երկարութիւնը շնորհէ, և իւր բարձր հովանաւորութիւնը ամէն հպատակացը վրայէն անպակաս ընէր: Այս աղբրները որ ամէն հպատակացը վրայէն պարտաւորութիւնը և սրտին փափաքն է, մեր աղգին ամենուն բերանը կրկնապատիկ կը յիշատակուին: Այս մասին մեր նուազատեղեան զգացած ուրախութիւններուն հազարէն մէկը յայտնել անհնարին ըլլալով, և մեր վստիքած կայսերական շնորհներուն ու գթութեան թիւններուն փոխարէն փորը ի շատէ շնորհակալութեան մատուցանելու բազմաթիւ, այս շնորհակալութեան գիրը ձեր Սեփարդոսի մատուցինք: Աղգին ըստ ամէն մասին հրամանը ձերն է: «Կատարեալութեան 9 Գամազան 1269 (4 Յունիսի 1853)»:

Արշալոյս Երաբարեան վերջին թուովը պատմեցինք, թէ քաղաքիս Աստորիոյ հիւպատոսին հրամանաւր մօտիկ Վարթէն Վոսթա հունգարացին, որ Վոստաին ընկերներէն մէկն էր, բռնութեամբ ձգուեցաւ և Հիւսար անուն Աստորիոյ պատերազմական պաշտին մէջ բանտարկեցաւ: Այս դէպքը Վերկիայ Սիւրեալ Նահանգացի հիւպատոսին անմիջապէս հասնելով, փութացաւ տեղւոյս կառավարութեանը լուր տալ և միանգամայն Աստորիոյ հիւպատոս մօտիկ Վալթէր պէրէրէն պահանջեց որ յիշեալ հունգարացին թող տայ, ըստորում՝ Վերկիայ գացած ու Սիւրեալ Նահանգացի քաղաքացի գրուած է: Այս միջոցիս ամերիկացի Սեփարդոսի անուն պատերազմական գործի զանաւոր, անոր հրամանատարը իւր հիւպատոսին պահանջմունքը կրկնեց մօտիկ Վալթէր պէրէրէն: Եւ չուղելով ընդունել անոնց խնդիրը, հարկ եղաւ Կոստանդնուպոլս իմացնել: Սակայն Աստորիոյ հիւպատոսը խոստացած էր թէ Հիւսար պաշտին, որուն մէջն էր Վարթէն Վոսթա հունգարացին, պիտի չմկնի մինչև նոր հրամաններ հասնելը ի Կոստանդնուպոլս: Ի վերայ այս ամենայնի ամերիկացի գործի Վալթէր Աստորիոյ պաշտին մօտ երթալով խորիս ձգեց ու այնտեղ պահպանութիւն կընէր որպէս զի չըլլայ թէ յանկարծ մեկնի կամ աւստրիական շոգենաւու մէջ դնելով զՎարթէն Վոսթան թրեւտ յուղարկեն:

Վերջապէս յունիսի 20ին շաբաթ օրը Կոստանդնուպոլսոյ իւր դեսպանէն աղգարարութեան ընկալաւ ամերիկացի գործի Վարթէն հրամանատարը որ իւր տէրութեան պատիւը պահելով հունգարացի Վոսթան պահանջէ և առնուապէս Աստորիոյ պաշտին, և եթէ տալ չուզէ, յայնժամ զինու զօրութեամբ առնու զնա: Ռուսի Ժամ զինու զօրութեամբ հրամանատարը նոյն օրը ամերիկացի գործի Վարթէն հրամանատարը նոյն օրը առաւուտուն Աստորիոյ պաշտին մէջ գնաց և իւր որոշումը իմացնեց, ու քանի մը ժամ միջոց տրուած որ մտածեն: Սեփարդոսի թողովըրդեան ծովի գերբը կեցած կըսպասէին անհամբերութեամբ: քանզի ամերիկացի գործի Վալթէր պատերազմական կը տեսնէր յարձակելու Աստորիոյ պաշտին վրայ եթէ իւր խնդիրը կատարելու չըլլար: Վերջապէս շատ բանախօսութիւններէ

թեւ, այս կերպով բռնադատուին կամ սովորական կորնիւլ և կամ անձնատուր ըլլալ: և յիշաւ սովոր սկսեալ քաղաքին մէջ տիրել և օր ըստ օրէ սատակաւոր և Հռովմայեցիները անտանելի վիճակ մը մէջ ձգեց: քաղաքին թշնամիներուն ձեռքէն ազատելուն ամենին յայտնեցինք, և Հռովմայեցի անգլիկ տէրութիւնը որ քանի մը դար ետքը բոլոր աշխարհիս տիրեց, անհետ պիտի ըլլար և կարելի է երկրիս վրայ յիշատակը անգամ չիպիտի մնար եթէ Սեփարդոս անուն անձի մը թէպէտեւ պախարակելի բայց անօրինակ քաղաքատեղիներ իւր հայրենիքը թշնամիին ձեռքէն ազատելու որ չըլլար: Ռուսի Սեփարդոս իւր արտօնակի գեղացի մը ծայրեղ կերպարանքը մը տածելու թշնամեաց բանակը դնաց: Իւր միտքին մէջ որոշելով որ իւր հայրենեացը այսքան չարիք հասցնող թագաւորը մեղքուն է ինքն ալ մեղքին: Ռուսի գնաց գտաւ թագաւորին վերանը ուր Իրոսենա՝ իւր գիւնապետը հետ նստած զինուորներուն թողակը կը հաշուէին: Սեփարդոս այս վերջինը թագաւորը կարծելով՝ բաւեց թուրը և անոր սիրտը խօթելով սպաննեց զանիկա:

Արքային պահապան զօրքերը այս մարդոյն վրայ յարձակելով կ'ուզէին նոյն տեղը կտոր կտոր ընել զանիկա, բայց թագաւորը հրաման ըրաւ

ետեւ, Աստորիոյ հիւպատոսը և Վերկիայ Սիւրեալ Նահանգացի հիւպատոսը համաձայնեցան մէջերին որ յիշեալ հունգարացին Վարդիոյ հիւպատոսին յանձնուի մինչև որ տեսնեն թէ ինչ կարգադրութիւն պիտի ըլլայ այս բանին համար ի Կոստանդնուպոլս: Վարդիոյ հիւպատոսը ընդունելով այս արդումը, նոյն օրը կէսօրէն ետեւ մօտիկ Վարթէն Վոսթա հունգարացին Վարդիոյ զինուորական հիւանդանոցը բերուեցաւ, ուր ծափահարութեամբ և ջերմեւանդ սիրով ընդունուեցաւ հասարակութեան, որ զինքը տեսնելու համար այնտեղ ժողովուած էր:

Ինչպէս գործոյն ընթացքին մէջ բարձրագոյն պատիւ Վալթէր փաշան խիստ խոհեմութեամբ վարուեցաւ և ամէն արժանաւոր միջոցները ի գործ դրաւ որպէսզի նաւահանգստին մէջ ընտանութեան դուռ մը չիմագի երկու պատերազմական նաւուց մէջ և ժողովուրդեան վնաս մը չըլլայ: Վարթէն Վոսթային բանտարկութեան լուրը նմանապէս այս պատճառաւ աւստրիացի պաշտօնատարին (օֆիցիալէ) սպաննուիլը մեծ աղքեցութեան ըրին Կոստանդնուպոլսոյ մէջ, ուստի Բարձրագոյն Վրան հրամանաւր վեհապետ Շէքիւզէֆէնտին լրեւի անուն օսմանեան շոգենաւով հասաւ Իզմիր: ուր արժանաւոր կերպիւ քննութիւններ կընէ այս դժբաղդ դէպքին վրայօք:

Շատ անգամ լրագրոյս միջոցաւ վաճառական նութեան օգտակարութիւնը յառաջ բերելով, յորդորեցինք և կը յորդորեմք միշտ մեր համագործակցողը որ այս ազնուական և շահագրգռութեան հետեւեալ ջանք ընեն, և աղգին մէջ ընկերական և բաւարարական վաճառականութեան զարթոյնեցանելու հոգ տանին:

Սիւրիս սրտիւ կըլսեմք թէ Արշալոյս աղգալ սիրական յորդորանքը բոլորովին ապարդիւն չէ մնացած, և քանի մը քաղաքներ ժամանակէ մը հետէ քիչ կամ շատ օրինաւոր միջոցներով ընկերական վաճառատուններ հաստատու եր են: մանաւանդ մասնաւոր նշանակութեան արժանի կը համարեմք Հալէպի մէջ հիմնադրեալ հայագրի ընկերական պատուաւոր վաճառատունը Սիւրիս (Յովհաննէս Սիւրիսեան անուամբ, որ մօտեցած սկսաւ իւր առեւտրական գործողութիւնները և իւրական դրամագլուխ, խոհեմութիւն և հումատարմութիւն, անհայտապիտ օրինաւոր միջոցներով է որ հաստատուեցաւ այս ընկերութիւնը: որուն վարչութիւնը (տիրեքսիոն) յանձնուած է յորդոյ Յովհաննէս աղային, որ պիտի ստորագրէ, ինչպէս վերը յիշուած է, Սիւրիս և Յովհաննէս Սիւրիսեան: Այս նորահաստատ վաճառատունը թէ իւր ընկերաց անձնակալն բարոյակալութեանը և բարեւորութեանը համար և թէ բուական դրամագլուխ գրուած ըլլալուն համար հասարակութեան յատուկ յարգանաց և համարմանը անշուշտ արժանաւոր է: և անու

որ անոր չիմօտենան և իւր դիմացը բերել տալով՝ հարցոյց անոր թէ ինչ պատճառաւ ասանկ եղեւնագործութեան մը ձեռք զարկաւ:

Սեփարդոս անվերջ դէմքով մը անոր պատմեց իւր ոյ ըլլալը և իւր դիտաւորութիւնը: Նաեւ նոյն կէտը արքային մօտը գտնուած կրակարանին վրայ ձեռքը երկնցնելով առանց ցաւու նշան մը ցըցնելու, զայն կը խորովէր ըսելով: Թագաւոր, կըտեսնեք որ սրբան խառութեամբ և տանջանօք զիս պատժելու որ ըլլայ, պատրաստ եմ զանոք ամենայն քաջութեամբ տանելու: Հռովմայեցի մը ոչ միայն զխտէ յաղթել, հապաքաջարարութեամբ ամէն բանի համբերել: Եւ միակ չեմ, քեզի թշնամի երեք հարիւր ուրիշ Հռովմայեցի երիտասարդներ երդուեցանք են իրենց հայրենեացը վրայ, քեզ սպաննել և մեռնիլ, և զգուշացիր:

Իրոսենա որ բնութեամբ վեհանձն մարդ մըն էր մինչև անգամ իւր թշնամիին յարգը կը ճանչնար և կը պատուէր, այս երիտասարդին անվերջ հերքարարութիւնը տեսնելով այնքան սքանչելի չացաւ, որ զայն ողջ առողջ Հռովմայեցի և անոր հետ մէկտեղ խաղաղութեան առաջարկութիւններ ալ որոնք նուազատեղեցիչ ու ծանր չըլլալով ընդունուեցան և պատերազմ ալ վերջացաւ:

նիմբ թէ ամեն կերպ յաջողութեամբ զարգա-
նալով, քաջաբերութիւն մը պիտի ըլլայ ուրիշ
այս օրինակ հայ վաճառատանց հիմնադրութեան :

Իրիկոստի հոգեւոր Վառլանդը գերազանցա-
տէր Գաբրիէլ սրբազան արքեպիսկոպոսին՝ օգտ-
փոխութեան համար Իզմիր գալը ըրազրացաւ վեր-
ջին թերթովը ծանուցելով : Եւս առաքելութեան
հոգեւոր հովիւը, որուն ուսումնասիրական բա-
րենախանձ ջանքը յայտնի է ամենուրեք, ազգա-
սիրութեամբ հոգ տանելով իւր խնամքը յանձնեալ
բանաւոր հօտին մանկանցը վրայ, բանիւրուն հայ
վարժապետ մը գտաւ Գաբրիէլի գործընկեր համար,
որ բաց 'ի հայրաքանութեան, գաղղիարէնի,
անգլիարէնի, թուրքերէնի և ուրիշ հարկաւոր
գիտութեանց ևս տեղեակ է : Ուստի տարակոյս
չունիմք թէ Իզմիրոստի յարգող հասարակութիւնը
մեծապէս գոհ պիտի ըլլայ իրենց սրբազան Վա-
ռլանդէն, որ այսօրին պատուական վարժա-
պետ մը ձեռք կրցաւ ձգելու :

Գաբրիէլի գործընկեր շնորթ թիւերը բարեկարգու-
նէրէն ազգասիրի մը ծախիւք ըստ ժամանակին
սկսեալ և բաւականապէս յառաջացեալ է :
Ուստի այժմ քիչ մը բան կրնայ անոր լրջնա-
լուն : Իր գործին սրտին կը ծանուցանեմք թէ
նոյն բարեկարգութեամբ անձը յօժարամիտ
յանձնառու եղած է մօտերս վերադառնալ ձեռք
զարնելու նոյն շնորթ թիւերը : Որով իւր անուան
յիշատակը անջնջելի պահելէն 'ի զատ, մեծ բա-
րեարութիւն մը ևս ըրած պիտի ըլլայ Հայոց
ազգին ընդհանրութեանը :

— Ինկապոստի Ոստանային ապրիլի 12—27
թիւերը անցեալ շաբթու ընկալաւ : Եւս թեր-
թերուն առաջինին մէջ կը կարգաւորուի :

« Եւրասիական հասարակութեան զի այս ամ-
սոյ 6ին Իլլա Բալիէր անուն նաւաւ էլ աստի 'ի
Սէլեթին (Եւրասիական) արտոն Սէլեթին (Ս)
Սիւլիսեան, տանելով ընդ իւր զգոյնական գոր-
ծիքս ժամագործութեան արհեստին : Եւս ամբ
զի հմուտութեամբ արհեստին իւրոյ և քաջաժի-
ր չնաւանորդ հազարաւոր ունի արդիւնաւորիլ
յոսկի ծաւալաւ շարահին այնմիկ և վերագառնալ
ն աղողութեամբ 'ի գիրկս սիրելեաց իւրոց » :

Նահանգիս կուսակալ բարձրապատիւ Վալի
փաշային Կոստանդնուպոլիս կանչուիլը մեծ ու-
տրտման ազդեցութիւն ըրաւ քաղաքիս հասա-
րակութեան վրայ : Վնն ազգաց հոգեւոր հո-
վիւնները և ազգային հոգաբարձուները երեք
շաբթի օրը բարեգութ փաշային այցելութեան
երթալով, իրենց խնամք յարգանքը և երախ-
տագիտութիւնը մատուցին : Որ իւր սովորական
մարդասիրութեամբ և բազում մեծարանօք
ընդունեցաւ զանոնք : Բարձրապատիւ փաշան
նոյն օրը կէսօրէն ետեւ Սէլեթին անուն օսման

եան շոգեհաւով մեկնեցաւ Կոստանդնուպոլիս
երթալու, իւր քաղաք և խոհեմ կառավարութեան
յիշատակը անջնջելի ձգելով քաղաքիս մէջ :

Իզմիրի եւրոպացի երեւելի վաճառականները
ու պատուաւոր անձինքը իրենց խորին շնորհա-
կալութիւնը յայտնեալ համար բարձրապատիւ
Վալի փաշային, հետեւեալ նամակը մատուցին
անոր՝ յատուկ պատգամաւորութեամբ մը :

« Բարձրապատիւ Տէր :

« Տարուայ սկիզբը երբոր Իզմիրի և անոր շրջա-
կայից կացութիւնը կը պահանջէր իմաստուն և
հաստատամիտ կառավարութիւն մը և անյապաղ
միջոցներ՝ անկարգութեանց առջեւ առնելու
համար, հասարակութիւնը ուրախ սրտով իմա-
ցաւ թէ օգտաւորաբար 'իսկ Վալի փաշային
կրցայ այս փոփոխութեան վախճան մը տա-
լու, որչափ էր Ձեր բարձրութեանը յանձնել
այս նահանգին կառավարութիւնը : Հասարա-
կաց ուրախութիւնը ընդհանուր եղաւ, ըստ ու-
րում ամէնքը կը շնորհակալ ընէր բարձրութեան
քաղաքական պատուական և անարատ ընթացքը,
ձեր հանձնարել միտքը, բարեարտութիւնը և
հայրենասիրութիւնը :

« Իզմիր հանելով, ուր ժողովուրդը անհամբե-
րութեամբ կը սպասէր ձեզ, դժուար գործ մը ու-
նէիք կարգադրելու, այսինքն օրինաւոր միջոց-
ներով վերադառնալ հաստատել բարեկարգութեանը
հանգարտութիւնը և արահայտութիւնը, որ շի-
թուած էին այն աստիճան, մինչև շատերուն
կարծեացք նայելով արտաքին կարգի միջոցներ
գործածել հարկ էր : Եւս դժուար գործը պիտի
կարգադրէիք 'ի մէջ քաղաքական շիթութեան
թեմայի, որոնք շատ անգամ տեղական կառավար-
ութեան գործողութիւնները անհետ կընեն և
այնպիսի ստորկանութեամբ մը (բոլորիս) որուն
անկատար կանոնները ձեր գծաւորութիւնները
պիտի աւելցնէին :

« Եւս այս դժուար գործին այնպիսի խոհե-
մութեամբ և յարատուութեամբ ձեռք զարկիք
որ հասարակաց գոյութիւնը ստացայ, և ամեն
կերպիւ արժանաւոր հանգիստացայ վեհափառ
Սուլթանին փառահաւանութեամբ զոր ձեր խնամքը
վրայ ունեցած էր : Եւս իմ կատարութեամբ եր-
բեմն քաղաքութեամբ, բայց միշտ իրաւամբ խօ-
սելով՝ քաղաքական իշխանութիւնը իւր կրկին
դէմքով ցուցուցիք, որ կրկնայնէ և միանգա-
մայն կրկնայնէ զիրքը, և այս կերպիւ օգտակար
մեծամեծ վախճաններ ստացայ : Ձեր խոհեմ
կառավարութեամբ Իզմիրի ներքին անդորրու-
թիւնը հաստատեցաւ, և շրջակայ գիւղերէն
մէջ, ուր աւազակութիւնը տիրած էր, փառա-
հաւանութեան ներքեւ եղած պաշտօնէից օրինակ տա-
լով, կուսուցանելիք անոնց՝ սկզբանց յարգը, որ
ամեն կառավարութեանց ունի են : Ըստորում
նոյն կառավարութեանց ուղղութեան և արդա-
րութեան երաշխաւորութիւնն են :

« Բարձրապատիւ գործընկեր ծանրանալով, և
քաղաքիս գրգռութիւններ միտքերը յուզելով
երկրաշարի էր և արդեամբ շատ կրկնայնային որ
անկարգութիւն մը չկատարէր, Չարաւեր բնու-
ւորութիւնները և դէշկիրքերը կրնային արթն-
նալ :

որդեգորով հեղինակիս, թէպէտ և 'ի հիւան-
դութեան մահիւս ջերեալ մերձ 'ի մահ, այլ
յուշածեալ զբարոյական պարտաւորութիւնս,
մասն 'ի գիր անգանգաւառ որդին իւր 'ի ի-
մալութիւն փութայ զառաջնային հոգեւոր խնամք
առաքել իբրեւ կտակ հայրական, զգուշացու-
ցանքով զնա յանձնելիք որ գիտէն գործել զեա-
լան մարմնոյ և մտաց յոյժ, և ոչ սակաւ հո-
գւոյ, և այնպէս արկանել զնա 'ի բարիք կա-
փուլն : 'ի հաստի և յամի կացութեալ գօտե-
պիսիք արձանանալ ընդդէմ յորովութեան վնաս-
տաքեր չտրամաւորելի յաճախելոց առ մերով
ժամանակօքս : Ընդդէմ զգոյարանացն հակա-
մարտութեանց որ զբաղմաց կախարդեալ զուշ և
զուրուշ անդոյշ պարմանեաց՝ խանձողն 'ի հեշ-
տութիւնս մոլեկանս : և ընդդէմ ամենայն զեղ-
ծիցն և անկարգ գործածութեանց բնական կը-
րից մարդոյ :

Եւս պարտաւորութիւն սրբազան հարց յանձն
ելով, այլ քաղմաց ոչ ժամանեալ առ յաճախու-
թեան զբաղմանց կամ առ անփութութեան
անձամբ կատարող պարտաւորութեան լինել,
ոչ ինչ անտեղի արդեօք համարիցի կատարել
զնոյն 'ի ձեռն բարեհրահանգ քառասորակի,
բան գտմանայ աշխատութիւնս և զբրտուշ
իւր գոր 'ի տղայ հասակի որդեացն կրեաց, 'ի

նալ : սակայն ձեր անխնջ հոգատարութեամբ
և խոհեմութեամբ բարեկարգութիւնը ամե-
նայն չկարգաւորեցաւ : Եւս բաւական հետեւ
գործ մը, որուն առաջին հետեւութիւնը եղաւ
մեծեղեւն ոճիր մը, նոր ձանձրութիւններ պատ-
ճառեց ձեր մոտցը : Եւս իմ շարժումը, ընդհա-
նուր գրգռութիւնը որ ծագեցաւ ասկէց կրնային
աղետալի հետեւութիւններ ունենալ, բայց կը
պարտաւորիմք շնորհակալ ըլլալ Ձեր խոհեմութեան
թեմայի որ հեռացուց 'ի մէջ ամեն վտանգը :

« Եւս այն ահաւասիկ մեր շնորհակալութեան
թղթոյն այն կէտը հասանք, որ մեր օրոքն սա-
տիկ ցաւը պիտի յայտնեմք, ըստորում արգիլ-
ուեցայ 'ի կատար հասցնելու ձեր գործը : Հաս-
տատուն հիմանց վրայ ամրացնելով զայն : Ձեր
պարտաւորութեան Կոստանդնուպոլիս փաշա-
նութիւնը զարմացուց և միանգամայն սաստիկ տրտ-
մեցուց զմեզ : քանզի ասկէց առաւել տրտման
լուր չէիք կրնար առնուլ, և բոտ այսմ մասին
ինչոր ըսելու ըրամք, գարձեալ չէիք կրնար մեր
սրտին վնասի զգացմանց մէկ փայլիկ մասը իմա-
ցնել ձեզ : Եւս իմ հաճեցարութեամբ, բարձրապա-
տիւ տէր, ընդունել մեր մտքով բարեմաղ-
թութիւնները և մեր երախտագիտութիւնը, որ
պիտի հետեւին ձեզ ամեն տեղ : Հաճեցարութեամբ
ընդունել մեր յարգանքը ու մեր խորին հասա-
րակական զգացմանքը, որոց վրայ իրաւունք ստա-
ցած էք, յարգանք և համակրական զգացմանք,
զոր կը յայտնէ Ձեզ բոլոր քաղաքը, որ մեզի
պէս սաստիկ տրտմեալ է ձեր մեկնելուն վրայ :
Եւս ժողովուրդը որ խանդակալ կը սկսէ ձեզ
ձեր առաքելութեանց և ձերցը համար, կը յու-
սայ նաեւ թէ պիտի բարեհաճէք պարզիկ տեղ մը
պահելու իրեն համար ձեր յիշողութեան մէջ » :

« Եւս անձանկան խորին յարգանք մտածեմ :

« Բարձրութեան ձերութեամբ »

« Իզմիր : 2 Յուլիս, ըստ նոր տուածոր 1855 »
« Եւս անխնայաբար ծառայեմ »
(Եւս քիչ սարգարդութիւններ Կրտսեմ Եւս)

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 29 ՅՈՒՆԻՍԻ

Բարձրապատիւ թիւերը վերջին աստիճան շարժ-
ման մէջ է : Եւս տէրութեանց փոխանորդները
շարունակ զիրար տեսնելու կերթան և անպակաս
խորհրդակցութիւն կը ըլլայ մէջերին : Եւս անպակաս
տէրութեան նախարարները անգաղապար կը ժողովին
Բարձրապատիւ Կրտսեմ և ժամանակիս ծանր պա-
րագայից պահանջած միջոցները 'ի գործ կը դնեն
թէ կառավարութեան անգամայն և թէ հասա-
րակութեան մէջ մեծ ջերմեւանդութիւն կը
տեսնուի տէրութեան իրաւունքները պաշտպա-
նելու զինու զօրութեամբ :

Կալադէն հասած վերջին լուրերը կը ծանուցա-
նեն թէ Ռուսաց զորքը, որոց թիւը 55—60 հա-
զար հոգի կը հասնի, յունիսի 20ին սկսեւ են
Փրոսթ գետը անցնելու ու Սուրաբիայի և Վալ-
լիքայի իշխանութեանց երկիրը մտնելու : Բայց
ոչ թէ պատերազմ ընելու համար, այլ Վիկո-
ղայոս կայսեր պահանջմանց 'ի գործ դրուելուն

պատանդութեան նոցա անգ յանձնաւ մատնել
զամենայն, թողեալ զնոսին հատանիլ յաւելա-
գործ մանուաւոր եթէ յապականադորձ հակառի-
տութիւնս բնական բերմանց և ազդման, որոց
վախճան հայի յատակս դժուար : Իսկ որոց զաշ-
խատութիւն յանձն առեալ 'ի ձեռն հոգեւոր
մատենիս ջանան 'ի հրահանգ բարի անել զնոսա-
ղահայն և զգաղղիս ներքիննոցն առնուլ զը-
ճաշակ աշխարհական վայելիցս և անմեղ հեշտու-
թեանցս, զնոսին հոգեւոր փրկութիւն շահե-
ցին, և անձանց մթերեցն յիշատակ բարի
յոստիս, և անդ տայցն դատ արդար դատա-
ւորին ասելով : Եւս սիկ ես և մանկուք իմ :

Ի սոյն յայտնով վտահայեցեալ զօրակիւ ըն-
դունելութեան առաջնային օգտաւոր մատենիս
'ի բարեգործի և յորդեւէր ծնողաց, նոցին խը-
նամոց և ջանիցն առնելք ապաստան պարտաւոր-
ւոր լինել այսու զոր առ որդեակս իւրեանց ու-
նին հարկ 'ի բնութեան և 'ի նախախնամութեան
յիշեցան հաստատեալ : և այնպէս փառաւոր
գործել զյիշատակ հեղինակիս, և փոխարինել
զաշխատանս և զանկալութիւն սրբոյ Ռաֆայէլ,
որ ազգային բարգաւաճմանց և հոգեւոր զոր-
գայման յուսով պարարեալ նուիրէ Հայկազն
պատանդկացս զսոյն մատենի խրատաբար :

ՅԱՆՎԱՐԴԱՆ

Նորատիւ մատենին անուանելոյ

ԿՏԱԿԱՐԻՐ ՀՈՒՆԵԱՎ ԲԱՆԻՑ

Եթէ դատարարութիւն ողջմիտ, 'ի խրա-
տր յաւելտ առանձնական և գծուարին 'ի բա-
րոյական դատաւորութեան, արժանի գովեստից
իցէ, և մեծագոյն օգուտ հոգւոյ և մարմնոյ ան-
տի կը թիլի, ոչ ինչ վեհերեալ գանգիտեմ՝ զա-
ռաջիկայ մատենան զնոյն վարկանել : Թէպէտ
և ամենայն հասակը մարդ կուտան անհրաժեշտ
իմն հարկաւ սկստ խրատուց ունիցին, յոսնայ
թաքնի յառաջադիմութիւն 'ի բարոյի կը թանս
և 'ի մարդս բարոյականին, այլ առաւել պատանե-
կութեան է այն սեփականեալ իմն իրաւունք :
այն ինչ յորժամ երիտասարդական հասակին
յեռանդն վառեալ 'ի տապեւանդն, և գծուա-
րասանձ կրկն մերկախառն 'ի բոլոր ընդ միտս 'ի
վեր ծառայեալ՝ զանախութեան լըս մթաղնէ
և արգել ընտրութեան բարոյ և չարի անձին
լին : Եւս որոյ բուռն յորժանք կրկն՝ իբրեւ
յերեսաց քանանադար հեղեղաց վարեալ, քա-
րալէժ դարաւոր յանդուրդս մատենն զնոսա-
կրկնակի համբուրել զիրուստ անդարմանելի,
զհոգւոյն և զմարմնոյն : Սոյն վտանգ հոգեւոր
ծան կըրովարկի հայեցողածով մտացն նշմարեալ

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Զմիւռնիոս , 3 Յուլիսի :

Ինթաւոր երաշխաւորութիւն մը ունենալու ։
 Լոյս լուրը մեծ ազդեցութիւն պատճառեց
 մայրաքաղաքիս մէջ ։ Եւ կառավարութիւնը նոր
 և կրկնապատիկ գործունէութեամբ սկսաւ զին-
 ուորական պատրաստութիւնները յառջիկ տա-
 նիւնք ։ Յորոնք սորէն ահագին պատրաստութիւն-
 ներ են ։ Քանզի մինչև ցայսօր օսմաննան կա-
 ռավարութիւնը 350 հազար զօրք ոտք հանած
 է ։ որոց մեծագոյն մասը կատարելապէս կրթութիւն
 և պատերազմի մէջ վարժ են , ու իրենց քաջու-
 թեանցը ապացոյցներ տուած են Լեյպսնայի ,
 Լյորեայ և Քիւրտիստանի մէջ , նմանապէս
 մօտ օրերս Վառատաղի կռուոյն մէջ ։ Վասն ո-
 ղոյ տարակոյս չկայ թէ , հարկը պահանջելու ժա-
 մանակը , քաջութեամբ պատերազմելով յաղթա-
 կան սլոտի հանդիսանան ըստ ամենայն մասին ։
 Ուրիշքն , այսինքն պահեստի զօրքը անդա-
 դար կուգան ամէն նահանգներէն ։ Ս'ե՛ծ զօրա-
 պետը և կայսերական պահապան զօրաց ընդհա-
 նուր հրամանատարը անպակաս զօրահանդէս կը-
 նեն և աչքէ կանցնեն զօրաց գնդերը , և եր-
 կուքն ալ պատրաստ են Շուվայի զօրաց բա-
 նակը երթալու իսկոյն որ հարկը պահանջէ ։

Երկուսն էլ հարմարեցան արդարութեան բարձրագոյն ատենին անդամ վնասմանը խմելով փաշան , որ երբեմն վաճառականութեան և հրապարակական շինութեանը պաշտօնայէր էր , իզմիրի նահանգին ընդհանուր կուսակալ անուանեցաւ փոխանակ բարձրապատիւ Վալի փաշային . — Ընդհանրապէս Նահանգաց զեապան միտոր Սէրը, որ քանի մը ամիսէ հետէ լծէնքը գտնուէր , ամսոյս ջշին հասաւ ի կոտանդնութեանը և ամերիկացի գործընկեր մը .

— Մենք այս օրերն հինգշաբթի օրը Վայքումի սու-
նակումք թիւնը սովորական արարողութեամբք և
հանդիսիւ կատարեցաւ: (Գոռոտփառ Սուլ-
թանը նոյն օրը մեծ փառօք Սուլթան Լճմէտի
մզկիթը աղօթք ընելու գնաց:

— Ինչպետեւ անցեալ ուրբաթ օրը տեղութէ պաշտօնէից մէջ մասնական փոփոխութիւն մը ըլլալու առաջարկութիւն եղաւ, բայց այս առաջարկութիւնը արժան չի համարուեցաւ ի գործ գրուիլ. և հետեաքար այժմեան պաշտօնէից Ժողովը անփոփոխ կրմնայ :

— Մեծին Իրիտանիոյ դեսպան լըրտ Սթրէթ-Ֆորտ տը Ռէտրիֆը ամսոյս 27ին Չըրաղանի արքունի պալատը երկար ունկնդրութիւն մը ունեցաւ օգոստոսաւառ Կայսրէն :

— Ուստաց զգրքերուն Դանուբեան իշխանու-
թեանց մէջ մտնելը ծանուցանելով Կալադէն,
ը գրեւն միանգամայն թէ յիշեալ զօրաց ընդ-
հանուր բանակը Պուքրէշ պիտի ըլլայ Կորթչա-
նոյ իշխանին ընդհանուր հրամանատարութեան
երբէ . որ իւր հրամանին տակ ունի Տաննեն-
յերկ, Բանիուլթին, և իւտերս զօրապետները :

U. S. C. 4

ԳԱՅԼ ԵՒ ԳԱՌԻՒՆՔ

իբր անաւտուուն ստիակէ կ'երգէին ,
 լէ պայծառ վտակք հեղիկ հոսէին ,
 Հովիւք ալ գառանց հօտը մագերով
 կ'արծէին զուարթ , սընդի ձայնով :
 Դաշտն գեղեցիկ հստեր կըբուրէր ,
 Կանանչ խոտերով ալ զարդարուած էր .
 Թռչունք սկսան ուրախ թռչտուել ,
 Լնոյշ երգերով սիրուն դայլայել :
 Հա՛նդիէն ծեր գայլ մը կուգայ ,
 Խարի լոյս , կըսէ և կըմօտենայ .
 Իրե՛ր՝ գառնուկ , ինչո՞ւ տրտմած ես ,
 Լէ այդպէս տխուր դէմքդ կախեր ես" ,
 Լուտի կըսկսի խորունկ մտածել
 Լէ խօսքերովը որոգայթ լարել .
 Սեղճը հասկըցաւ թ'ազատում չունի ,
 Եւրով ողբալով կ'աղաչէր զանի :
 Եւ յիշ գայլը որսը պատռելով կերաւ ,
 Լրախուծեանէն ժուռ գալ սկսաւ .
 Երբ որ հովիւը հոն գայլը տեսաւ ,
 Երբ մը առնելով վրան յարձակեցաւ .
 Եւ զէկ մը զարկաւ զլուխը պատռեց ,
 Եւ ուրախութիւնը տրտմութեան փոխեց :

[illegible]

Երկու շաբթի իրիկուան դեմ աւատորիական շէ
գէնաւը Կոստանդնուպօլիսէն մեկնելու ժամա
նակը՝ Ռուսաց շէգէնաւ մը հասեր է յիշեալ
մայրաքաղաքը ()տեսայէն գալով . որուն մէջ
մօտիւ ()գէրօջը կը գտնուէր . որ կ'երեւի թէ
Բարձրագոյն Գրան բարեկամական նոր առաջար
կութիւն մը ընելու հու գայ :

— Զորեքշաբթի օրը քաղաքին կառավարու-
թեան պալատը՝ զինուորական և քաղաքական կա-
ռավարաց և հպատակ ժողովրդոց ազգային հո-
գաբարձուաց, նմանապէս ամէն հիւպատոսարա-
նաց առաջին թարգմանաց առջև բարձրագոյն
ըրամանագիր մը կարդացուեցաւ . որով վսեմա-
հայլ Շէքիպ էֆէնտին՝ նահանգին ընդհանուր
ուսակալն տեղակալ որոշուած է մինչև վսեմա-
դէ Խումայիլ փաշային դալը :

— Նոյն օրը երկու աւստրիական ֆուէկաթ հա-
աւ Իլլիր Դրբական ծովածոցէն գալով :

— Պաշտամի տօնախմբութիւնը իրիտ հանդար-
դութեամբ և բարեկարգութեամբ կատարեցաւ
նցեալ շաբթու հինգշաբթի օրէն սկսեալ:

— Ինչեալ ուրբաթ գիշեր թաղայախանին գե-
ին թաղը հայու մը սուռն գողեր մոնելով 4—
300 լուրուշ բան գողցան : Ի՛յոյ քանի մը օրէ-
տե ոստիկանութեան (բոլիցիա) արթուն հոգա-
արութբը յիշեալ չարագործները բռնուեցան :

— Դարձեալ կիրակի գիշեր ծովէ գերբի թաղը՝
նանպէս Հայու մը տուն գողեր մտան ու 8—
1000 լուրուշ բան վերցուցին : Սակայն կը
ուսուրբ թէ քաղաքիս ոստիկանութեան հրամա-
տար մեծադիպ Համիտ պէյին յարատեւ հետա-
տու թեամբը շատ ջանցած պիտի գտնուին նաեւ
ս չարագործները :

—(Խորը)Մեծարպեան դպրոցին աշակերտներէն ինքը, պարոն Սարգիս Թադեորեան կրինդէ Իսկ Տրատարակէլու, Թէ Արիի Արարաբեան ամ տետրին առաջին Թուոյն մէջ գրուած հանէ կը ինքը գտած է, որ Սարգիս Բեւեան, ալիւս, լէզու եայլ կրնանակէ :

Երուսալէն յունիսի 26/ն կը գրեն մեզ :

Վաղարշի արժանապատիւ լռաջնորդ գերա-
տիւն տէր Վեորդ սրբազան արքեպիսկոպոսը ,
ինչպէս յայտնի է , Լոստանդնուպօլիս հրաւի-
օք և բազում միծարանօք գացած էր , ամ
20ին շաբաթ օրը յաջողութեամբ վերադար-
՝ : Բոլոր ժողովրդեան ուրախութիւնը և մը-
շարութիւնը անպատմելի եղաւ , լսելով ի-
նչ Լոստանդնոսի տիր լռաջնորդին ողջամբ վե-

ործը , և մշխերնէն շատերը փափագանօթ
և Սոստանիա գացին , որ վեց ժամ հեռու
ստաբէս , 'ի գլխավորութիւն յիշեալ Սրբա-
նէն : Բաց յայսմանէ հասարակութեան կէսէն
լին գունդ գունդ ճանապարհին վրայ այլ և
տեղուանք գումարուած՝ իրենց արթուն Հո-
ժամ մը յառաջ տեսնելու կը բաղձային ,
և քաղաքիս փողոցները լեցուն էին բազմու-
մբ արանց և կանանց և տղայոց , այն աս-
ան որ մեր գերապատիւ սրբազան Հայրը ,
իկոտան ժամը 12ին քաղաքս մտաւ ընկերու-
մբ հարիւրի չափ հայազգի ձիաւորաց և ա-
ղորդութեամբ քանի մը խալալներո՛ւ գորոնք
նախալ Վուսահալ փաշան վասն պատուոյ
լարկած էր , հագնւ թէ կրնար տեղ գտնել
ինն քալեցնելու , և մտերիմ շնորհակալու-
ն նշաններ կու տար քերմեռանդ ժողովոր-
ւ . որ պատկառելի լուութեամբ և յարգա-
նանարհութիւններով իրենց սրտին գոհու-
թիւնը և ցնծութիւնը կը յայտնէին : Ան-
նէն է ճշդիւ նկարագրել այս հանդիսաւոր
նշելութիւնը , որուն նմանը երբէք չէր
ուած 'ի Պրուսա . որով կը յայտնուի թէ
ինս հայազգի ժողովուրդը 'որչափ սէր և հա-
ւթիւն ունի իւր բարեխնամ Մշակչորդին
Սերջապէս այս սրբազան Հովիւը՝ եկե-
թաղին դուխը հասնելով , այնտեղ պատ-
ւած զգեստաւորեալ զպրաց բարեմաղ-
եան երգերը ընկալաւ , զոր յատկապէս ա-
լուստը շնորհաւորելու համար յօրինած

էին: Այսպիսի փառաւորութեամբ մտաւ սուրբ
Եկեղեցին իսուռն բազմութեան հետ, և այն
տեղ համառօտ՝ այլ ազդու ատենաբանութեամբ
մը օրհնելով՝ արձակեց իւր սիրելի ժողովուրդը,
որ մեծ ջերմեռանդութեամբ կ'արտօրային անոր
սուրբ աջը համբուրելու:՝

— Վիեննայի Սխիզմարեան ուխտին հրատարակած Լորդա լրագիրը՝ իւր Թերթին մէջ որ Դ 1-13 յունիսի, Սկրայի (Յունաստան) հռովմէականաց առաջնորդ Լյալթրթի եպիսկոպոսին վերայօք խօսելով, հետեւեալ ծանօթութիւնը կը գնէ վարը. « Լյա գերապայաւ Լաւնորդ Բոնի կայաւորի է Օթոմանիայի հռովմէական հայոցի և իր բռնաւոր մականահանն է Պելլուս օղլու կամ Պելլուսեան, որ որ Լյալթրթիի փոխաւ է », Լորդային այս լրագիր խիստ չճմարիտ է. սակայն չեմք գիտեր թէ ինչ անպատակաւ յառաջ կը բերէ այս բանը. որ նախնական Թերթիֆիս լրագր մեր դառն գանգաւորը հաստատէ. քանզի յիշեալ պատուաւոր գերապատանը բազմաթիւ անդամներ ևս ունի, քացի գաղղուութեամբ պապականութիւնը մոռցնելու օրումն է անոնց ամենուն, իրենց լեզուին, իրենց զղափառ եկեղեցին, իրենց հայրենի ծէսերը, զգայնութիւնը և այլն. հետեւեալ հայտնութիւնը ամենն ինչ չեն ընդունիր, ինչպէս ամենքը իտեն. Լհա ազգակործան արդիւնքը հռովմէական պարգեւին, զոր պարծանօք կը յիշատակէր Լորդան՝ մայիսի 4-16 թուոյն մէջ :

— թրեցսուռ շագենաւով, որ այս ժամս հա-
ւաւ, երեւելի լուր մը չիկայ | ոնտոնէն և Փարի-
զէն, միայն միջերկրական ծովուն գաղղիական
սււտորմըին հրամանատարութիւնը ծովապետ
Կամէնին յանձնուեր է, փոխանակ տը | Կ
իւս ծովապետին :

THE SPANISH LANGUAGE

Զմբուռնիա , 3 Յուլիսի .

Նշանակալուծեան արժանի բան մը չունիմք ծա-
նուցանելու : Պայամագլուխ մետաքսը կու գու-
միշու 150 դ՛ն չի տխան : Բայց այս գինով ծախող
չիկայ գրեթէ : Պրոսայէն կը գրեն թէ քան տար-
ուան մետաքսի հունձը խիտ տքիչ է եղեր այն
կողմը , և նոր հունձէն քանի մը տխայ բան ծա-
խուեր է 250—275 դրուու չի բոտ տեսակին :

(ဝမ်းနိုးမှု) နှစ် ၁၀၈ နှစ်အတွက် အထူးပြု

դետոն	112—113
արսիլիա	176 ¹ / ₂ —177
ըրեստ	416—418

西 想 氣 用 事 通 用 事 起 氣

ԿՏԱԿԱԳԻՐ ՀՈԳԵՇԱՀ ԲԱՆԻՑ

Ի Սարգսի . Օգոստոսի . Խոճենց Երևանց .

Շարադրեալ 'ի հիւանդութեան իւրում մոծի , և առաջեալ
ի Զմիւռնի առ ուրդին իւր Զաքարիա Մարգար խոնհնդ :

ጸሐፊው ሆኖ ለጥንታዊው ስራው 1853 ዓ.ም.

Ի Տպարանի սրբոց Յակովբեանց ։

... 4000' an einer Gasse ...

ԼՅ՝ ԳԻՐԻՆ՝ Դ պարզ գրաբան լինաւ շարքերէս
 ր, իւրի պատահանն և Բարեպաշտ իրաւներ իւ պարո-
 անիւ, որոնք լինելուս ամեն հասանի իւ վերաբերին, Բայ
 անանաբանայն երկիսապարտաց համար գրեալ է, շորոք
 ըզգոնշանի ամբարդիւս սկզբունքներէ և ապանան-լինի
 արտաց, աշխարհիւս առանկան-լինան և ճշմարիտ իմա-
 րունիւնն շաղին մը բերել շանիք. որ միայն ինգր-
 արի մարտոյս հոգևոր և մարմնաոր երջանկուն-լինան ։

Լյս գործը ունեւաւ աշար Բղլի վրայ իհսս հասար
պեաւէ, և իրեալիսնայ 224 երեսէ :

Յեղեալ ճառեկին վրայոյ ևս առաւել րեղիկութիւն
այսո՛ր յիշատակութեամբ, արժանի համարեցիք ասօրոսան
ի իրերէն խնամարարչական Տեղ հրապարակել անոր յա
ւաճեալը, որ սբեց Յանդիքեանց արժանապարհօ՛ր յա
նանութան իղճման գրոսած է ։

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյս ,
Ղ . Կապու Պ . Պալատական :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ